

”Jag tänkte att jag skulle bli som Zlatan”

En studie om ensamkommande ungdomars upplevelser av att delta i idrottsföreningar i Sverige

Av: Emilia Eriksson

LUNDS UNIVERSITET

Socialhögskolan

Kandidatuppsats (SOPA63)

HT 13

Handledare: Malinda Andersson

Abstract

Author: Emilia Eriksson

Title: "I thought: I am going to be like Zlatan" - a study to explore unaccompanied youth experiences of participation in sport in Sweden.

Supervisor: Malinda Andersson

The aim of this study was to explore and get an insight in unaccompanied youth experiences of being a part of sport teams in Sweden. I wanted to investigate how the youths described their experiences. Also I wanted to investigate the significance the participation had for their situation here in Sweden. I conducted three semi-structured interviews with unaccompanied youths that were active in some sort of sport in Sweden. I found that the meaning of having something to do in their spare time was very important for the unaccompanied youths. That sport also was something that they loved to do, led to great feelings of happiness and enjoyment. Factors that contributed to that had a lot to do with being able to get a feeling of fellowship and solidarity through the participation. The youths described a striving to get in to the Swedish community, and described participation in sports as a way to achieve this. On the other hand, my study also found that there were some obstacles linked to the participation. One of this obstacles was language difficulties. The study showed that a feeling of exclusion was sometimes recurrent for the youths. In conclusion, the study showed that an important factor for the youths was to have goals and dreams with their participation.

Keywords: Unaccompanied youths, sports, significance, exclusion, community

Innehåll

1.	Inledning.....	1
1.1.	Problemformulering	1
1.2.	Syfte	2
1.3.	Frågeställningar	2
1.4.	Avgränsning	2
2.	Tidigare forskning	3
2.1.	Ny i ett land- vilken roll har idrotten?	3
2.2.	Ensamkommande ungdomars förutsättningar	4
2.3.	Tillhörighet i idrottsförening	5
2.4.	Idrotten för ungdomar	6
2.5.	Sammanfattning av tidigare forskning	8
3.	Metod.....	8
3.1.	Val av metod	8
3.2.	Kvalitativ metod: Intervju	8
3.3.	Urval.....	9
3.3.1.	Intervjupersonerna.....	10
3.4.	Min egen förförståelse	10
3.5.	Etiska överväganden.....	11
3.6.	Tillförlitlighet, validitet, reliabilitet.....	13
3.7.	Bearbetning och analys av data	14
4.	Teori	15
4.1.	Motivering av teori.....	15
4.2.	Gemenskap och delaktighet.....	16
4.2.1.	Känsla av sammanhang	17
4.3.	Utanförskap	17
5.	Resultat och analys.....	18
5.1.	Anledning till idrottsdeltagande?	19

5.2.	Idrottens betydelse.....	20
5.2.1.	Glädje och mening- ”Ingen kan stoppa mig!”	20
5.2.2.	Gemenskap och att tillhöra ett lag	21
5.2.3.	Delaktighet i samhället och sociala möten	23
5.3.	Hinder och svårigheter	26
5.3.1.	Språket.....	26
5.3.2.	Upplevelse av utanförskap i idrottsförening.....	27
5.4.	Mål, drömmar och framtid	30
5.4.1.	En strävan efter att bli bättre	30
5.4.2.	Drömmar och framtiden	31
6.	Avslutande diskussion.....	32
7.	Referenslista.....	34
8.	Bilagor.....	37
8.2.	Bilaga 1- Informationsbrev.....	37
8.2.	Bilaga 2- Intervjuguide.....	38

1. Inledning

Under år 2013, till och med den 19 december, kom det 3729 barn och ungdomar ensamma till Sverige utan någon anhörig (Migrationsverket 2013). De ensamkommande barnen och ungdomarna har varit med om uppbrott från ett liv med invanda mönster och kontinuitet i ett annat land där de har haft sina familjer och sociala nätverk (Socialstyrelsen 2013). När barnen kommer till Sverige får andra aktörer ansvaret att värna om deras rättigheter och se till att deras behov bli uppfyllda, då föräldrar inte finns närvarande. Kommunen ansvarar för att de barn och ungdomar som kommer till Sverige ensamma får fortsatta insatser under uppväxten samt ska de ansvara för barnets integration (Migrationsverket 2013). Socialtjänsten ansvarar för att barnen och ungdomarna erbjuds ett tryggt och säkert boende med möjlighet till stöd och utveckling (Socialstyrelsen 2013).

1.1. Problemformulering

Enligt Barnkonventionen (2013) ska alla barn få möjlighet till trygghet, kärlek, mat, kläder, sjukvård, ett hem, utbildning och ha en betydelsefull fritid. Ungdomsstyrelsen (2007) påpekar i en publikation om fritid och hälsa den positiva effekt som fritidslivet kan ha på ungdomar. Bland annat är det bevisat att det är det positivt att ingå i sociala sammanhang, samt att lära sig andra saker än det man lär sig i skolan. Fritid är en betydelsefull del av ungdomars liv. I regeringens ungdomspolitiska proposition (2004/05:2) ”Makt att bestämma – rätt till välfärd” beskrivs att fritiden är viktig för ungas utveckling av en egen identitet. Genom att delta i fritidsaktiviteter kan ungdomar få möjlighet att träffa likasinnade och uppleva gemenskap i olika sociala sammanhang. Ett sådant socialt sammanhang kan vara att vara delaktig i någon idrott. Idrottslivet kan vara en viktig faktor på så sätt att ungdomar får möjlighet att uppmärksamma sina positiva sidor och hitta saker man tycker om och som man känner sig duktig på. Det kan vara positivt för ungdomars identitetsskapande och hjälpa ungdomar att skapa ett nätverk (Ungdomsstyrelsen 2007). Ungdomar som kommer till ett helt nytt land och en ny kultur ställs inför många utmaningar (Doherty & Taylor 2007). De ställs alltså inte bara inför de utmaningar som alla ungdomar gör i och med att gå från ungdom till vuxen, utan de möter utmaningar i form av att anpassa sig till en ny social miljö med allt vad det innebär. Unicef (2013) skriver om barn i socialt utanförskap, att vissa barn i samhället deltar i mindre utsträckning i organiserade fritidsaktiviteter (Statistiska centralbyrån 2009). Det är de barnen som inte har samma förutsättningar som en del andra barn till att ha en aktiv och meningsfull fritid. De barn och ungdomar som kommer till Sverige utan föräldrar, har andra

förutsättningar än många andra barn i Sverige. De ensamkommande ungdomarna är en målgrupp, som varit tvungna att bryta upp från den värld och det liv som tidigare varit deras vardag, för att komma till ett helt nytt land med helt nya förutsättningar.

Att ställa sig frågan; hur ser de ensamkommande ungdomarna på sina erfarenheter här i Sverige och hur de finner mening, är viktigt. I min uppsats vill jag belysa de erfarenheter som de har kopplat till idrottslivet. Jag vill belysa vilken betydelse de anser att idrottslivet har för dem. Forskning kring ensamkommande flyktingbarn och ungdomar har en tendens att fokusera på erfarenheter barnen har från ursprungsländerna samt själva migrationsprocessen (Wernesjö 2012). Forskningen kring upplevelser och erfarenheter väl i Sverige är inte lika omfattande (ibid). Mot bakgrund av detta anser jag att det finns relevans i att belysa de ensamkommande ungdomarnas perspektiv, hur de upplever sin medverkan i idrottsföreningar här i Sverige.

1.2. Syfte

Syftet med min uppsats är att undersöka ensamkommande ungdomars upplevelser av deltagande i idrottsföreningar i Sverige.

1.3. Frågeställningar

- Av vilka anledningar har ungdomarna börjat i idrottsföreningar?
- Hur upplever ungdomarna sin medverkan i idrottsföreningar?
- Vilka möjligheter och hinder kan kopplas till medverkan i idrottsföreningar?

1.4. Avgränsning

Kanske är det först då ungdomarna har spenderat en tid i Sverige som sociala aktiviteter börjar kännas viktigt för dem. I början finns det ofta omständigheter som kanske inte gör det lätt att fokusera på sådant som idrottslivet. Eftersom jag vill belysa ungdomarnas upplevelser av deltagande, krävs det att de har varit delaktiga i en idrottsförening under en viss tid. Därför kommer jag i min uppsats avgränsa mig på så sätt att jag utgår från ungdomar som har fått permanent uppehållstillstånd och därmed har bott något/några år i Sverige.

2. Tidigare forskning

I detta kapitel kommer jag att presentera en överblick över det som jag har läst in mig på inför min undersökning och mitt uppsatsskrivande. De olika källorna som jag kommer att presentera nedan har fungerat som underlag för mig. Jag har tänkt ganska brett då jag har letat efter underlag till min uppsats.

2.1. Ny i ett land- vilken roll har idrotten?

I en artikel av Alison Doherty och Tracy Taylor (2007) - ”Sport and physical recreation in the settlement of immigrant youth” presenteras den undersökning som de genomfört med ungdomar som nyligen invandrat till Kanada. Det konstateras att invandra till ett nytt land innebär förändringar i varje aspekt av det dagliga livet. Doherty och Taylor (2007) skriver att ungdomarna som invandrat redan står inför de utmaningar som tonårstiden i sig innebär. Till detta läggs de utmaningar som de möter i och med att de kommer till ett helt nytt land, med allt vad det innebär. Detta, menar de leder oundvikligen till att formandet av identitet kompliceras. Syftet med artikeln menar Doherty och Taylor är att se på den roll som deltagande i idrottsföreningar har, om deltagandet underlättar processen för ungdomar som kommer till ett nytt land, alternativt om det försvårar.

En viktig faktor för att hitta sin plats i det nya samhället är enligt de ungdomar som deltog i undersökningen att ha vänner. De flesta av ungdomarnas vänner tenderade att vara från samma kultur och pratade samma språk. Kontakt och umgänge med andra ungdomar än de som man pratade samma språk som, angav man sig mestadels komma i kontakt med genom till exempel projekt i skolan eller genom att delta i sport (ibid.) Den främsta anledningen som ungdomarna angav i Doherty och Taylors artikel som anledning till varför de deltog i sport, var för att det är roligt, och att det gjorde dem glada. Möjligheten att få delta i något som gör en glad är mycket positivt och utgör ett meningsfullt tillfälle för de ungdomar som upplever detta. Speciellt med tanke på den stress som ungdomar upplevt genom att ha flyttat till ett nytt land där de blivit tvungna att lära sig ett nytt språk, en helt ny kultur, så är det viktigt att ha någonting som man tycker är roligt (ibid.) Något annat som ungdomarna i undersökningen uppgav som positivt var att de fick möjlighet att genom sporten bekanta sig med några aspekter av den kanadensiska kulturen. De uttryckte även att deltagandet gav dem möjligheter att utveckla det engelska språket.

Slutsatsen av undersökningen blev att idrottsdeltagandet visade sig kunna spela en viktig roll för ungdomar som nyligen flyttat dit. Då framförallt genom att deltagandet hjälper till att

utveckla språket och bidrar till lyckad integrering (ibid.). Dock framkom det även resultat som visade att deltagandet i idrott även kan innebära svårigheter för ungdomarna, på så sätt att deltagandet i vissa fall bidrog till upplevelser av utanförskap (ibid.).

2.2. Ensamkommande ungdomars förutsättningar

Det finns forskning som visar på att ensamkommande ungdomar, trots stress och traumatiska upplevelser lever ett innehållsrikt och betydelsefullt liv i det land som de kommit till. I detta avsnitt sammanfattar jag några av de artiklar jag läst som berör ensamkommande barn och ungdomars situation och vad som har konstaterats vara av betydelse för att de ska lyckas skapa ett meningsfullt liv i det land som de kommit till ensamma.

En artikel av Anders Hjern och Ketil Eide (2013) ”Unaccompanied refugee children – vulnerability and agency” konstateras det att ensamkommande barn och ungdomar ofta klarar sig bra trots den känsliga situation de befinner sig i. De skriver om att ungdomarna vill bli behandlade som vilka ungdomar som helst. Det som är viktigast för ungdomarna enligt de själva, menar Hjern och Eide (2013) är att de har personer omkring sig som stöttar dem i att orientera sig i samhället. Artikeln beskriver att vägen till att väcka deras kompetens är genom att skapa skyddsfaktorer för barnet. Forskning har enligt Hjern och Eide (2013) visat att den omsorg och de erfarenheter som ensamkommande barn och ungdomar får under de första åren då de kommit till det nya landet har en stor betydelse för hur de kommer att må långsiktigt. Detta, tillsammans med en egen ork och vilja att uppnå en positiv framtid är enligt Hjern och Eide (2013) nyckelfaktorer.

Ketil Eide (2007) skriver i ”Recognition and social integration: the interpretation of children on the move.” om att begreppet recognition: (erkännande) är viktigt för att förstå den process som ensamkommande barn och ungdomar genomgår då de kommer till en ny miljö. I begreppet erkännande ingår att känna bekräftelse, samt att försöka utveckla en god självkänedom. Detta behövs enligt Eide (2007) för att de ensamkommande barnen och ungdomarna ska känna sig viktiga och integrerade. En stor del av detta erkännande är enligt Eide (2007) att få känna att man betyder något i ett socialt sammanhang. Social integration och identitetsskapande är viktiga frågor. Huruvida ensamkommande barn och ungdomar upplever erkännande eller inte är av stor vikt för hur de klarar sig i det nya landet. Ungdomars självrespekt och självkänsla utvecklas enligt Eide ur erkännande, då ungdomarna får känna att de är viktiga och uppskattade för deras specifika förmågor och egenskaper. Eide (2007) använder sig av begreppet erkännande främst för att förstå och belysa, de svårigheter som ensamkommande barn och ungdomar upplever. Han påpekar slutligen i sin artikel att de är

extra beroende av erkännande, då de har få länkar in i samhället. Därför är de beroende av att få bekräftelse för vilka de är. Detta beroende innebär, enligt Eide, att det finns en risk att barnen och ungdomarna hamnar i en maktlös position. Att man märker ut de dem genom att patologisera och fokuserar på deras bakgrund. Därför är det viktigt att fokusera på barnen och ungdomarna här och nu, och uppmuntra dem.

I ”A risk and resilience perspective on unaccompanied refugee minors” (Carlson, Cacciatore & Klimek 2012) summeras forskning som gjorts om ensamkommande flyktingbarn och ungdomar med hjälp av en fallstudie. I artikeln diskuteras styrkor, strategier och motståndskraft, som leder till att ensamkommande lyckas hantera de utmaningar som de möter. Enligt artikeln är det mycket av den tidigare forskningen som tyder på att ensamkommande ungdomar, trots den svåra situation de befinner sig i, klarar sig mycket bra. En faktor som kan stödja ensamkommande ungdomar är att känna tillhörighet till någon slags social organisation (ibid).

Wernesjö (2012) skriver om att det har riktats stor uppmärksamhet mot ensamkommande barn inom forskningen de senaste åren. Wernesjöns artikel (2012) bidrar med en översikt över den forskning som har genomförts. Hon konstaterar att forskningen främst fokuserar på barnens känslomässiga problem med koppling till tidigare traumatiska upplevelser, och då särskilt separationen från föräldrarna. Wernesjö (2012) menar att forskningen tenderar att kategorisera ensamkommande barn som en särskilt sårbar grupp med stora risker att utveckla känslomässiga problem. De beskrivs även oftast vara i behov av stöd och skydd, och det finns en risk att man genom detta patologiserar de ensamkommande barnen som grupp. Forskningen är inte lika omfattande när det gäller strukturella villkor, som makt, rasism och socialt utanförskap, och den påverkan som de har på barnens situation (ibid). Wernesjö (2012) påstår att det finns ett behov av forskning som fokuserar på barnens erfarenheter i det land som de kommit till, samt att ett större fokus behövs läggas på att undersöka det utifrån de ensamkommande barnens perspektiv.

2.3. Tillhörighet i idrottsförening

Bruner, Boardley och Cote (2012) konstaterar att det sociala sammanhang ungdomar befinner sig i spelar en stor roll för identitetsskapandet. Under ungdomsåren finns det enligt artikeln ett större behov av interaktion med kamrater. Det finns ett behov av att utveckla den sociala sfären och skapa förtroliga relationer till andra. De förklarar att lagsporter spelar en stor roll för ungdomars möjligheter att undersöka och utveckla sociala relationer med jämnåriga. Det

sociala sammanhanget spelar en viktig roll när det gäller ungdomens utveckling av självkänsla (ibid). Det sociala sammanhanget som de beskriver här är ett lag i någon sport och hur deltagandet där påverkar ungdomars beteende. Sammanhanget kan spela en viktig roll i hur ungdomar utvecklar sina moraliska tankar och handlingar. Det konstateras att medlemskap i ett idrottslag uppfyller det mänskliga behovet av att känna tillhörighet till något (ibid).

Beumeister och Leary (1995) beskriver tillhörighet som något som människor ständigt försöker skapa och upprätthålla. Att känna tillhörighet innebär att befinna sig i sammanhang där man känner sig trygg, med människor man känner sig trygg med. Förutsättningar för att de här relationerna skapas beskriver Beumeister och Leary (1995) är ett frekvent umgänge med en grupp andra människor. Interaktionen måste äga rum inom stadiga miljöer. Det krävs alltså att frekvent interagera med en stadig grupp för att känna tillhörighet (ibid.). Enligt de kriterierna kan en idrottsförening vara ett sammanhang där en känsla av tillhörighet kan skapas och upprätthållas.

2.4. Idrotten för ungdomar

Idrottens värdegrund bygger enligt Riksidrottsförbundet (2013) på fyra grunder vilka är glädje och gemenskap, demokrati och delaktighet, allas rätt att vara med samt rent spel. Idrotten spelar även en stor roll på grund av att den med sitt universella språk kan öka förståelsen människor och grupper emellan. Idrotten är den största organiserade fritidsaktiviteten och det är bevisat att det finns stora förutsättningar, om rätt organiserad, att den kan spela en stor roll i ungdomars liv (ibid).

”Unga och föreningsidrotten” (2005) är en studie gjord av Ungdomsstyrelsen som ämnar att undersöka ungdomars egna beskrivningar om sitt föreningsdeltagande. Utgångspunkt för uppdraget är de politiska mål som presenterades i propositionen – ”En idrottspolitik för 2000-talet – folkhälsa, folkrörelse och underhållning” (Proposition 1998/99:107) Där poängteras att idrotten har en viktig roll när det gäller sociala, kulturella samt etiska frågor. På grund av det stora antal barn och ungdomar som är verksamma inom idrotten har idrottsrörelsen ett särskilt ansvar gällande de här frågorna (Ungdomsstyrelsen 2005). Föreningsidrotten beskrivs som en mötesplats som kan bidra till ökad förståelse mellan unga i samhället, och där respekt och tolerans ska vara en självklar del. Studien genomfördes för att få ungdomarnas perspektiv på

de här frågorna. De som har räknats in i undersökningen är mellan tretton och tjugo år. Studien visade att idrotten har en stor betydelse i många ungdomars liv.

En statistisk undersökning genomfördes på uppdrag av Riksidrottsförbundet och BRIS år 2005. Undersökningen ämnade att ta reda på vilken social betydelse idrotten har för ungdomar som är aktiva i idrottsföreningar. Den resulterade i en rapport, ”Idrottens sociala betydelse”. Det poängteras att den här typen av undersökningar är viktiga, då idrotten är en stor del av samhället. Att idrotten är utformad så att alla får vara med och att den inger en trygg social gemenskap är mycket viktigt (FoU-rapport 2005:5) En genomtänkt idrottslig ungdomsverksamhet ger goda förutsättningar att skapa goda värderingar och attityder samt att lära barn och ungdomar att respektera varandra (ibid). Ett av de sociala teman som undersöktes i rapporten, var den nivå av stress som ungdomarna kände. Fler ungdomar med invandrarbakgrund än ungdomar med svensk bakgrund uppgav enligt rapporten att idrotten bidrog till att de kände sig mindre stressade(ibid). Studien undersökte även ungdomars uppfattning om sin relation till idrottsledaren. I tonåren börjar man leta efter förebilder och människor att se upp till och ta efter och en ledare kan vara en viktig förebild för ungdomar. 80 procent av ungdomarna som deltog i undersökningen uppgav att deras relation till idrottsledaren var positiv eller mycket positiv. Vid en sammanfattning av studien konstaterades det att ungdomar som var aktiva i någon idrott uppgav sig ha en positivare bild av framtiden än ungdomar i allmänhet. En stor majoritet av ungdomarna som medverkade i studien kände sig även uppskattade inom sin idrottsförening (ibid).

En studie genomförd av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Riksidrottsförbundet, ”Idrott och integration” (2010) undersöker i vilken utsträckning barn och ungdomar med utländskt ursprung deltar i föreningsidrott, och även vilken betydelse de anser att idrotten har i deras liv. Studien ger en övergripande positiv bild av ungdomsidrotten ur ett integrationsperspektiv, då det visades att ungdomar med utländsk bakgrund deltar i hög utsträckning. Något i resultatet som däremot bekymrar enligt Riksidrottsförbundet är att det förekommit att ungdomar har slutat på grund av orättvis behandling. Detta är enligt Riksidrottsförbundet oacceptabelt då idrottens värdegrund säger att alla som vill ska få vara med. Studien avslutas med att ungdomsverksamheten inom idrotten behöver utvecklas, att man ska jobba mer med värderingsfrågor och ledarutbildningar (Riksidrottsförbundet 2010).

2.5. Sammanfattning av tidigare forskning

Min tanke vid insamlandet av forskningen som presenterats under detta avsnitt, har varit att få en övergripande bild för att kunna genomföra min studie. Med kunskap om ensamkommande ungdomars situation i kombination med forskning som pekar på vikten av att känna tillhörighet och att detta kan uppnås i en idrottsförening, i ytterligare kombination med rapporter och studier från ungdomsstyrelsen och riksidrottsförbundet som undersöker ungdomars inställning till idrottslivet, anser jag mig ha fått en rimlig helhetsbild. Den information som jag här tillförskaffat mig, anser jag har varit till hjälp för mig då jag direkt har undersökt ensamkommande ungdomars upplevelser av idrottsdeltagande. Då jag inte kunde hitta någon omfattande forskning kring just det fenomen som jag undersökt, ur ensamkommande ungdomars perspektiv ansåg jag att detta var ett bra alternativ.

3. Metod

3.1. Val av metod

Ahrne och Svensson (2011) skriver om att all sorts forskning inom samhällsvetenskaperna bygger på någon slags sinnesdata. De menar att den största utmaningen är att välja de data och metoder som på bästa sätt kan samla in det som man ämnar att få fram (ibid). Bryman (2006) förklarar att det är det studiens frågeställningar och problemformulering som styr vilken strategi eller metod som man använder sig av. Kvalitativ forskning föredrar enligt Bryman (2006) att lägga vikt på hur individer uppfattar och tolkar sin sociala verklighet. Kvalitativa metoder definieras som forskning som producerar deskriptiv data, det vill säga till exempel människors egna talade ord (Meeuwisse & Swärd et al. 2008). Mina frågeställningar är utformade för att jag ska få fram en subjektiv uppfattning av någonting. Jag vill undersöka ungdomarnas upplevelser av deltagande i idrottsföreningar. Eftersom det är individens upplevelser jag var ute efter att få fram, så kändes en kvalitativ undersökningsmetod som ett självklart val för mig.

3.2. Kvalitativ metod: Intervju

Meeuwisse och Swärd (2008) skriver om att kvalitativa metoder betraktar sammanhang, helheter och söker förståelse utifrån människornas egna referensramar. Det är detta jag har velat uppnå genom att använda mig av kvalitativa intervjuer.

Jag valde att använda mig av semistrukturerade intervjuer för att genomföra min undersökning. Kännetecknande för semistrukturerade intervjuer är att man utformar en lista

över specifika teman som ska beröras under intervjun, som kallas för en intervjuguide (Bryman 2006). Min intervjuguide finns bifogad under avsnittet Bilagor. Tanken är att intervjuguiden under en semistrukturerad intervju följs i grunden, samtidigt som man är flexibel i sitt sätt att följa denna för att få flyt på intervjun (ibid). Vid utformandet av min intervjuguide formulerade jag olika teman med hjälp av mina frågeställningar (ibid). De teman jag valde ansåg jag inbegripa det jag ville få fram av intervjuerna. Det faktum att jag valde att genomföra semistrukturerade intervjuer innebar som sagt att jag kunde vara flexibel i intervjusituationen. Jag hade en struktur som jag följde, men det fanns utrymme för att ställa följdfrågor eller att ta något tema före något annat. Vid utformandet av intervjuguiden har jag varit noggrann med att formulera frågorna på ett begripligt språk (ibid). Detta har jag tänkt noggrant kring, eftersom jag har intervjuat ungdomar som inte har svenska som förstaspråk. Därför har det varit upp till mig att formulera mig på ett bra och tydligt sätt så att ungdomarna ska känna sig trygga i situationen, och slippa stöta på främmande ord som gör det svårt för dem. Jag förberedde mig därför väl inför intervjuerna. Väl under intervjusituationen blev det missförstånd ibland men det gick samtidigt bra att hantera. Om ungdomen till exempel missuppfattade någon fråga, så lät jag istället ungdomen fortsätta prata om det som hen tolkat att frågan handlat om. Sedan ställde jag istället om den ursprungliga frågan senare under intervjun.

Två av intervjuerna genomfördes på stadsbiblioteket där jag bokade ett studierum. Det var en bra miljö att genomföra intervju i, det kändes avslappnat och det var ingen som störde samtalet. Det verkade som att ungdomarna uppskattade att vara där. Den tredje genomfördes i intervjupersonens lägenhet, även detta fungerade bra. En stor förtjänst med att jag genomfört kvalitativa intervjuer med ungdomarna är att jag nu efteråt känner att jag verkligen har fått möjlighet att belysa ungdomarnas perspektiv.

3.3. Urval

Ahrne och Svensson (2011) skriver att den forskningsfråga som man har är helt avgörande för vilka människor som är aktuella att prata med som underlag till studien. I min undersökning är mitt huvudsakliga syfte att jag vill undersöka ensamkommande ungdomars upplevelser av idrottslivet. Jag var angelägen om undersöka detta ur ungdomarnas eget perspektiv, och därför valde jag att intervjua ensamkommande ungdomar. Jag har använt mig av det som Bryman (2008) beskriver som en strategisk urvalsteknik, nämligen ett målinriktat urval. Detta innebär att jag kommer att prata med personer som är relevanta för just de frågeställningar som jag ämnar att få svar på (ibid). Jag har alltså medvetet valt att tillfråga ungdomar som jag vet

passar in i mina undersökning. Till hjälp med detta har jag använt mig av verksamhetschefen på ett HVB-hem för ensamkommande ungdomar där jag arbetar. Genom henne har jag fått råd och tips kring ungdomar som passar in på mina frågeställningar. Alltså ungdomar som är aktiva i någon idrottsförening och som har varit det under en längre period. Bryman (2006) beskriver denna person som man använder sig av som hjälp att finna intervjupersoner som en ”gate-keeper”.

Jag har tidigare träffat samtliga av ungdomarna som jag valt att intervjua. Detta kommer jag att gå in på närmre under avsnittet ”Mina egen förförståelse”. Ungdomarna jag har intervjuat har bott i Sverige mellan ett till tre år, och har under den tiden hunnit prova på olika saker och har erfarenheter av att medverka i idrottsföreningar i Sverige. Denna avgränsning gjorde jag då ungdomarna kan tänkas vara i den fas då de börjar reflektera över betydelsen av att engagera sig och vara delaktiga i olika sammanhang. Att de har varit i Sverige under en något längre period underlättar även när det kommer till språket. Det var också ett avvägande jag gjorde i förhållande till urvalet. Om jag valt en ungdom som ännu inte lärt sig så bra svenska hade intervjun kanske behövt hållas med tolk, vilket hade försvårat det hela.

Ahrne och Svensson (2011) skriver att en fördel med kvalitativa intervjuer är att man inte behöver bestämma sig från början exakt hur många man ska genomföra. Man kan genomföra några i taget och analysera efter hand för att sedan reflektera över hur många fler intervjuer som är nödvändiga att genomföra (ibid). När jag startade min undersökning valde jag att tillfråga fyra ungdomar. En valde att inte delta. Jag gjorde då ett övervägande om huruvida det skulle räcka med tre intervjupersoner. Utifrån det underlag jag fick fram under mina tre intervjuer kom jag fram till att detta skulle vara tillräckligt inom ramen för hur stor denna uppsats ska vara.

3.3.1. Intervjupersonerna

Mina intervjupersoner är tre ungdomar som alla har erfarenhet av att ha kommit ensamma till Sverige. Ungdomarna har bott i Sverige mellan ett till tre år. Två av ungdomarna kommer från Afghanistan och en kommer från Somalia. Två är killar och en är tjej. Två av ungdomarna är 18 år, och en är 17 år. Jag återkommer närmare med mina överväganden kring åldern hos mina intervjupersoner under delen ”Etiska överväganden”.

3.4. Min egen förförståelse

Bryman (2006) skriver om de svårigheter som kan uppkomma under studier som baseras på intervjuer, bland annat skriver om risken att ens egna värderingar kan störa. Framförallt menar han att detta kan ske då man använder sig av kvalitativa metoder och utvecklar en personlig

närhet till dem som man studerar (ibid). Mina egna värderingar och attityder kan ha påverkat hur intervjuerna med ungdomarna har blivit. Detta är inte något som jag har kunnat påverka genom att helt stänga ute mina egna värderingar då det är svårt, eller till och med omöjligt att fullt ut ha kontroll över sina värderingar (ibid). Däremot har jag försökt att vara ständigt medveten om att hur jag agerar i intervjusituationen kan påverka ungdomarna och därmed påverka intervjun och utgången som den får.

En stor anledning till att jag har valt att just skriva om det här ämnet har att göra med att det är något som jag är intresserad av att undersöka. Jag har det senaste halvåret arbetat extra på ett HVB-hem för ensamkommande ungdomar, och där har mina funderingar kring detta väckts. Jag har i hela mitt liv själv varit aktiv i idrottsförening och har därför mina egna tankar och förkunskaper kring vad det innebär *för mig*. Det är viktigt att jag går in i den här undersökningen, medveten om mina förkunskaper och hur de eventuellt kan påverka hur undersökningen ter sig.

Bryman (2006) skriver om att det kan vara positivt att bekanta sig med miljön där intervjupersonen befinner sig i, eftersom det underlättar tolkningen och förståelsen av intervjupersonernas utsagor. Jag har sedan tidigare kännedom om ungdomarnas situation, då jag har träffat dem genom min roll som vikarierande boendehandledare på ett HVB-hem. Det faktum att jag träffat ungdomarna tidigare i olika sammanhang, är något jag i förväg reflekterade kring huruvida detta skulle påverka min undersökning. Jag var medveten om detta och hur det kunde påverka. Repstad (2007) skriver om att ha en tidigare kännedom om aktörernas kontext. De ungdomar som jag har valt att intervjua hade jag så pass bra kännedom om att jag visste att de passade in i mitt urval. Att vara bekant med sina informanter kan möjligtvis vara en fördel, då informanterna kan känna sig tryggare och öppna sig mer än vad de hade gjort för en främmande person (Repstad 2007). Eftersom jag och ungdomarna var bekanta sedan innan behövde vi inte bekanta oss med varandra, och jag behövde inte fråga om till exempel deras bakgrund. Istället kunde vi direkt gå på ämnet. Jag fick en känsla av att det faktum att vi hade en relation sedan tidigare i detta fall enbart underlättade situationen för båda parter. Möjligtvis hade det varit annorlunda om min undersökning handlat om något annat. När det gällde detta ämnet kändes det positivt att jag kände till dem, och dem kände till mig. Det fanns ett uppbyggt förtroende som underlättade intervjusituationen.

3.5. Etiska överväganden

Forskning som görs genom intervjuer och observationer kräver en hög etisk medvetenhet (Meuwisse & Swärd et al. 2008) Vetenskapsrådet (2006) presenterar fyra grundkriterier som

man ska uppnå då man genomför samhällsvetenskaplig forskning. I samband med att jag har tillfrågat ungdomarna om de vill delta i min studie, blev de tilldelade ett informationsbrev med övergripande information om studien (se Bilaga 1). Utöver detta pratade jag med var och en av de tilltänkta intervjupersonerna ansikte mot ansikte och gav ytterligare information och möjligheter att ställa frågor kring studien. Genom att jag gjort detta har jag uppfyllt informationskravet, som innebär att personerna har rätt att få all den information om studien som finns tillgänglig för att kunna fatta ett överlagt beslut över huruvida de vill delta eller inte (Vetenskapsrådet 2006).

Konfidentialitetskravet är ännu ett kriterium som bör uppnås vid intervjuer, och det innebär att personerna ska anonymiseras i undersökningen (Vetenskapsrådet 2006). Det ska inte gå att avläsa utifrån några uppgifter vem det är som deltar i studien. Detta har jag även varit noggrann med att berätta för mina intervjupersoner. Det är viktigt att de känner sig trygga med detta och att det är tydligt att inga personliga uppgifter kommer att avslöjas.

Jag har även under intervjutillfällena försäkrat mina intervjupersoner att det som framkommer i intervjuerna inte kommer att användas i något annat sammanhang än till just min uppsats. Genom detta har jag även uppnått nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2006).

Samtyckeskravet (Vetenskapsrådet 2006) har uppnåtts genom ordentlig information om studien till ungdomarna, för att sedan låta dem fundera över om de vill delta eller inte. Efter detta har de lämnat sitt samtycke till att bli intervjuade. När jag startade min urvalsprocess var min tanke att ungdomarna jag intervjuade skulle vara 18 år, på grund av etiska skäl. En av ungdomarna som passade väl in i mitt urval och som jag tillslut valde att tillfråga och mer än gärna ville delta i studien, var dock endast 17 år. Därför fick jag även kontakta ungdomens Gode man, för samtycke till att ungdomen skulle delta i studien. Detta fick jag utan problem. De andra intervjupersonerna är över 18 år, därför krävdes enbart deras personliga samtycke. Jag fick ungdomarnas skriftliga samtycke innan jag genomförde intervjuerna.

Jag funderade innan jag startade min process kring om det var etiskt försvarbart att intervjua ungdomarna då det handlar om en relativt liten undersökning. Då jag ämnar undersöka deras upplevelser kring någonting här i Sverige och i ett syfte att förstå hur de upplever sina erfarenheter här, ansåg jag att det var försvarbart. Jag har inte i mina frågor gått in på något som rör ungdomarnas bakgrund eller erfarenheter innan de kom till Sverige. Dock har jag hela tiden varit medveten om att vi trots det under samtalen kan komma in på känsliga ämnen, och att det då är av stor vikt att jag kan hantera det på ett bra sätt och försäkra ungdomarna om att inget av det de säger kommer att kunna härledas till dem.

Jag har varit noggrann med de fyra grundkriterierna (Vetenskapsrådet 2006) och följt upp dem under undersökningens gång. Jag har till exempel varit tydlig med att ungdomen kan välja att dra sig ur om den inte vill medverka trots att vi genomfört intervjun, om det skulle uppkomma något som får ungdomen att ångra sig. När jag tillfrågade ungdomarna om att få spela in samtalet, var jag noggrann att förklara syftet med varför jag ville göra det. Jag förklarade att jag inte ville missa något viktigt som de sa under intervjun, samt att jag istället för att anteckna under tiden kunde fokusera helt på samtalet med dem. Jag försäkrade även ungdomarna om att jag kommer att förvara det inspelade materialet så att ingen förutom jag kommer att ha tillgång till det.

För att fullt ut följa konfidentialitetskravet har jag valt att inte använda fingerade namn i min uppsats. Detta är främst på grund av anonymitetsskäl då jag minskar risken att svaren i resultatdelen ska gå att härledas till ungdomarna i fråga.

3.6. Tillförlitlighet, validitet, reliabilitet

Bryman (2006) betonar vikten av trovärdighet när det kommer till kvalitativa undersökningar. För att öka tillförlitligheten och trovärdigheten gällande mina resultat, har jag spelat in samtliga av mina intervjuer. Bryman (2008) skriver att en stor fördel med att spela in intervjuer är att man slipper bli distraherad av behovet att föra anteckningar, vilket i sin tur påverkar intervjuförmågan. Jag är däremot medveten om den risk det kan innebära att spela in samtalet. Detta då intervjupersonen kan känna sig mer hämmad i intervjusituationen än vad den hade gjort annars. Att skapa en tillförlitlighet innebär att man säkerställt att studien utförts riktigt, att man försäkras sig om att man uppfattat saker och ting rätt (Bryman 2006). Detta underlättar då man har spelat in intervjun, och kan lyssna på den flera gånger om så krävs för att försäkra sig om vad som sägs.

Något som kan påverka trovärdigheten av en undersökning är det faktum att det alltid finns ett tolkningsutrymme när det gäller intervjuer (2006). Jag har varit försiktig med att lägga in för mycket av mina egna tolkningar i ungdomarnas svar. Något jag har gjort för att försöka minska detta tolkningsutrymme som finns under intervjusituationerna är att jag har ställt liknande frågor, fast på olika sätt, för att se om ungdomarnas svar blir någorlunda detsamma. Då ökar tillförlitligheten för det material som jag har samlat in. Jag har även varit noggrann med formuleringen av mina frågor och formulerat dem på ett enkelt och begripligt språk. Något annat som ökar trovärdigheten är att jag har använt mig av öppna frågor.

Bryman (2006) tar upp begreppen validitet och reliabilitet, och att de främst utgör viktiga kriterier för kvantitativ forskning. Däremot kan man även anpassa samma begrepp för att även försäkra tillförlitligheten till kvalitativa undersökningar (ibid). Validiteten är om man i sin studie har lyckats undersöka det som man avsett att undersöka (Repstad 2007). Alltså om jag genom mina intervjuer har fått fram det som jag avsett att få fram. Detta har jag försökt uppnå genom att ha mitt syfte och mina frågeställningar i åtanke under intervjuerna. Reliabilitet handlar om studiens pålitlighet (Repstad 2007). Det vill säga hur pålitlig information man fått fram genom sin undersökning. För att få så pålitlig information som möjligt, har jag undvikit att ställa ledande frågor och istället formulerat öppna frågor. Att ställa ledande frågor hade minskat reliabiliteten då man medvetet styr intervjun, och därmed även resultatet. Jag har även ställt liknande, upprepande frågor för att försäkra mig om att jag uppfattat svaren på rätt sätt. Reliabiliteten har ökat då jag har spelat in mina intervjuer och transkriberat dem kort efter intervjuerna.

Jag är medveten om, att en undersökning av detta slag, i hög grad är kontextberoende. Det är svårt att säga att man skulle få samma resultat som jag har fått om man upprepade studien. En risk med att genomföra intervjuer med ett fåtal ungdomar kring detta ämne är att det kan diskuteras om det kan anses vara representativt. Mycket av kritiken mot kvalitativa undersökningar handlar om att de är alltför subjektiva (Bryman 2006).

3.7. Bearbetning och analys av data

Jag startade med transkriberingen av mina intervjuer antingen samma dag, eller dagen efter. Detta gjorde jag dels för att det är en tidsödande process (Bryman 2008) och jag har velat ligga i fas med undersökningen. Min tanke med att transkribera så snart som möjligt efter intervjutillfället som möjligt var även att jag fortfarande skulle ha samtalet färskt i minnet. Bryman (2008) skriver att analysarbetet startar i viss mån redan under intervjuerna och en transkribering tätt inpå intervjuerna kändes viktigt för att hålla fast vid och vidareutveckla det man tänkt på under intervjuerna. Jag har varit noggrann med att inte tolka intervjupersonernas svar, utan vara lyhörd för vad det är de verkligen säger under intervjun. Därför tog jag god tid på mig vid transkriberingen, för att lyssna in ordentligt och inte missa någonting. Att det även finns vissa språkbrister är en annan anledning till att jag lagt ner mycket tid på att lyssna och försäkrat mig om att jag hört och uppfattat saker rätt under intervjun.

Efter transkriberingen av samtliga intervjuer skrev jag ut dem. Jag satte mig och läste igenom dem en gång. Den första gången antecknade jag vad som kändes mest relevant. Jag läste sedan igenom intervjuerna igen, och denna gång hade jag ständigt mitt syfte och mina

frågeställningar i huvudet och försökte strukturera materialet utifrån dem. Jag använde mig då av olika färger för att strukturera olika teman som jag tänkte utgå från i min analys.

Mina tankegångar har ändrats en del under processens gång, angående hur jag ska strukturera upp mitt material i analysen. Till slut kom jag fram till ett par teman som jag ansåg sammanfattade min empiri väl. Detta var teman som var väl förekommande under samtliga intervjuer och som berörde delaktighet, gemenskap, framtiden och svårigheter. Därefter påbörjade jag alltså skrivandet av min resultat- och analysdel utifrån de här begreppen.

Då jag skulle presentera mitt material, dök funderingar upp kring hur jag borde presentera min empiri och mina intervjupersoner i analysen. Jag upptäckte att om jag använde mig av fingerade namn och därmed avslöjade kön på vem som sa vad, fanns det en risk för att anonymiteten inte var riktigt säkrad. Av anonymitetsskäl valde jag därför att inte använda fingerade namn, utan presentera allt som kommer ifrån intervjupersonerna könsneutralt. På grund av att jag har ett litet urval på enbart tre personer ansåg jag detta vara ett rimligt förfarande och att det inte spelade någon större roll för resultatet om läsaren vet vem det är som säger vad. Eftersom jag heller inte i min uppsats har använt mig av ett genusperspektiv så anser jag att det i min analys är rimligt att använda hen istället för hon/han.

4. Teori

4.1. Motivering av teori

Här kommer jag att presentera de begrepp som jag, tillsammans med min tidigare forskning, kommer att återknyta till senare i min resultat- och analysdel.

Under uppsatsprocessens gång har jag hela tiden haft begrepp som gemenskap, sammanhang, identitetsskapande, mening och tillhörighet i huvudet. De här begreppen hade jag från början med mig in i min studie, innan jag genomförde intervjuerna. Dock med den vetskapen om att det fanns en möjlighet att jag skulle bli tvungen att tänka om beroende på hur materialet från intervjuerna skulle komma att se ut. Efter jag genomfört mina intervjuer och gått igenom dem noggrant, så ansåg jag dock fortfarande att ovanstående begrepp i högsta grad var relevanta för min empiri.

Anledningen till att jag valde gemenskap och delaktighet för att beskriva min empiri var att det var det begreppet som jag ansåg bäst sammanfattade de fenomen som jag ville få fram. Gemenskapen, så som jag beskriver den här, anser jag har kunnat fånga in flera olika aspekter såsom: identitetsskapande i föreningar, att få känna en känsla av sammanhang genom att vara

delaktig, att känna en mening i sin tillvaro och med det man gör. Samtliga av de här aspekterna var återkommande i mina intervjuer och begreppen gemenskap och delaktighet ansåg jag vara mest passande för att fånga in så mycket av möjligt av detta. Dock är jag medveten om att det är allmänna begrepp, vilket i sig kan påverka uppsatsen.

Mitt andra begrepp som jag använder mig av, har utvecklats i takt med att jag efter intervjuerna arbetade med den empiri som jag fått fram. Jag kom fram till att jag inte skulle lyckas belysa tillräckligt genom att använda mig av gemenskap och delaktighet. Jag behövde ytterligare ett begrepp/perspektiv för att innefatta de problem och svårigheter som ungdomarna berörde under intervjuerna. Även här valde jag att använda ett brett perspektiv, utanförskap. Jag ansåg dock att det på ett relevant sätt kunde användas för att belysa det fenomen som framkommit under samtliga mina intervjuer då ungdomarna pratade om vissa svårigheter i förhållande till idrottsdeltagandet.

För att beskriva utanförskap valde jag att utgå från det perspektiv som Aleksandra Ålund (2001) använder sig av då hon skriver om de svårigheter som invandrarungdomar stöter på i ett mångkulturellt samhälle, som berör gränser och utanförskap. Eftersom Ålunds (2001) resonemang till en viss del påminner om de som jag för, ansåg jag att det var ett passande sätt att angripa empirin som berörde svårigheter och utanförskap.

De begrepp/perspektiv som jag nedan beskriver valde jag på grund av att jag ansåg att det var de begrepp som på bästa sätt skulle kunna fånga in de fenomen som jag vill belysa i min uppsats. Jag anser att de tillsammans ger en bra bild av det som framkom under mina intervjuer.

4.2. Gemenskap och delaktighet

Att uppleva gemenskap är troligen något fundamentalt för de allra flesta (Stenberg 2011). Människor vill ofta göra saker tillsammans med andra, samtala, utbyta tankar, idéer, upplevelser och känslor. Att känna gemenskap är att känna sig delaktig i ett socialt sammanhang (ibid). För att gemenskapen ska kunna uppstå krävs att man känner att man i det specifika sociala sammanhanget har ett utbyte med övriga människor som ingår där. Vi behöver enligt Stenberg (2011) ibland känna att vi hör samman med andra människor. Att vara aktiv i en idrottsförening är att finnas i ett socialt sammanhang där man befinner sig kanske enbart beroende av intresset för den specifika idrotten. På grund av det gemensamma intresset kan man känna samhörighet med övriga aktiva och gemenskapen skapas kring detta.

Det finns två huvudsakliga skäl till varför människor i dagens samhälle enligt Stenberg(2011) behöver gemenskap. Det första skälet är att den specifika gemenskapen kan erbjuda en plats där individen kan känna sig bekväm tillsammans med människor man har något gemensamt med. Att man får möjlighet att känna sig som den man vill vara. Det andra skälet är att gemenskapen innebär en plats där individen kan utvecklas och tillsammans med andra utbyta tankar och idéer som ökar förståelsen för samhället i en vidare mening (ibid).

För att kunna känna delaktighet tillsammans med andra och etablera en särskild identitet söker individen gemenskap med andra i olika grupper. Stenberg (2011) beskriver en ny gemenskapsform som iakttagits av Gerard Schultze, som kallas för upplevelsegemenskaper. Med upplevelsegemenskaper menas gemenskaper som har skapats genom att deltagarna har gemensamma intressen som de aktivt utövar tillsammans. Gemenskapen skapas inte främst på grund av att individen vill ingå i ett kollektivt sammanhang, utan utgångspunkten är individens subjektiva behov och intresse. Att vara med i en idrottsförening kan ses som en form av upplevelsegemenskap, utifrån Schultzes beskrivning, dit man kanske främst söker sig för intresset till idrotten. Själva gemenskapen och delaktigheten i sammanhanget följer sedan automatiskt. När individer tillsammans upprättar ett meningsfullt socialt sammanhang, kallar Stenberg (2011) det för att skapa sociala band. Genom vardagliga samtal med relativt obekanta kan individen känna igen sig i samhället. Detta kan i sin tur bidra till att gränser mellan olika grupper i samhället kan lösas upp och även leda till att individen får en känsla av att höra till en gemenskap i en vidare bemärkelse (ibid).

4.2.1. Känsla av sammanhang

Enligt Stenberg (2011) innebär en känsla av sammanhang att man befinner sig i en social värld som man känner har betydelse för en. Man känner igen sig själv i det sammanhang man befinner sig i och känner även att det finns möjlighet att bli bekräftad.

4.3. Utanförskap

För att även få förståelse för hur ungdomarnas deltagande i idrott påverkas av olika hinder har jag valt att framförallt använda mig av Aleksandra Ålunds resonemang kring utanförskap som ungdomar med invandrarbakgrund upplever, utifrån hennes bok ”Multikultiungdom” (2001).

Ålund (2001) skriver om att det finns en etnisk delning i vårt samhälle, som är både social och kulturell. Att man åtskiljer människor och karaktäriserar människor som kulturellt annorlunda, som mer eller mindre värda (ibid) Detta bidrar till att det skapas ojämlikheter i samhället. Det sker gränsdragningar som tilldelar vissa överordnade positioner, medan andra

blir underordnade, det skapas ett Vi och ett Dom (ibid). Ungdomar med invandrarbakgrund befinner sig enligt Ålund (2001) i ett kulturellt gränsland. Hon skriver om att mycket av de här ungdomarnas identitetsarbete handlar om upplevelser av utanförskap. Ungdomarna utkämpar strider både med sig själva och andra i sökandet efter sin förankring i tillvaron (ibid). Ungdomarna har ofta en bild av sig själva som det ”främmande” eller ”det andra”. Ungdomarna befinner sig i en ambivalent position, där känslan av utanförskap och sökande efter tillhörighet påverkar deras identitetsarbete (ibid).

Ahmadi (2003) skriver om att en identitet bidrar till en grund att stå på och möjliggör för ungdomar att känna tillhörighet och förstå sin plats i samhället. Då invandrarungdomar även enligt Ahmadi (2003) upplever uteslutning och diskriminering, riskerar de att inte kunna bygga upp en stabil identitet. Detta i sin tur kan leda till att de istället känner sig som främlingar i Sverige (ibid).

Ålund (2001) skriver att ungdomar är utsatta för olika hinder i sitt identitetsarbete. De stereotyper som finns i samhället gör att ungdomarna placeras in i bestämda kategorier. Detta påverkar utvecklandet av en egen identitet och känslan av vem man är. Begreppet identitet har en komplex innebörd och är en ständigt pågående process med både personliga och kollektiva dimensioner. Ålund pratar om begreppet identitet utifrån två innebörder. Dels hur man definierar sig själv som person, att man har en förmåga att definiera sig själv som en egen individ med egna karaktäristiska drag. Den andra innebörden av identitet, är den kollektiva, nämligen förmågan att identifiera sig själv som tillhörig en grupp. Hur denna identifikation blir beror på gruppens relation till individen (ibid). Sjögren (2003) skriver i ”Ungdom, Kulturmöten, Identitet” att det krävs ett stort arbete för att bygga upp en säker identitet i det nya landet. Den uppdelning som finns mellan ”svenskar” och ”invandrare” blir ett stigmaserande utanförskap, som i hög grad påverkar identitetsbyggandet (ibid).

5. Resultat och analys

Syftet med min uppsats är att undersöka ensamkommande ungdomars upplevelser av att delta i en idrottsförening. Mycket har det visat sig handla om den betydelse de anser att idrotten har för dem. Betydelsen av att vara aktiv och att ha någonting att göra har varit genomgående. Därför kommer jag här i min resultatdel att lägga stor vikt vid att presentera den empiri som belyser det som ungdomarna beskriver som betydelsefullt med att vara aktiv i en idrottsförening. Förutom den positiva betydelsen har det framkommit att det även finns hinder

och svårigheter förknippat med idrottsutövandet. Det är hinder som är kopplat till livssituationen i övrigt, språk samt känslor av utanförskap. Slutligen ägnar jag ett avsnitt åt att beskriva ungdomarnas mål med sin idrott och drömmar som de har kring framtiden.

5.1. Anledning till idrottsdeltagande?

För samtliga av mina tre intervjupersoner gick det snabbt att komma ut i idrottslivet. Samtliga började redan under sitt första år i Sverige i en förening. Dock är ingen kvar i den förening som de först började i, utan de har alla bytt minst en gång. Alla tre har berättat att det var genom boendet som de bodde på under sina första år i Sverige som de fick stöd i att kontakta den förening som de nu är aktiva i. De berättar att boendet var tydliga med att de hade rätt till att bli medlem i en förening, att boendet stod för den kostnad som medlemskapet innebar. Samtliga ungdomar förklarade för mig att de själva hade klart för sig vad de skulle vilja utöva för sport. Detta berättade de för personalen, som i sin tur hjälpte ungdomarna att komma i kontakt med en förening där de kunde utöva den sport de ville. Personal tog den första kontakten med föreningarna åt ungdomarna. På frågan vad som var den främsta anledningen till att de ville börja med någon idrott svarade en ungdom såhär:

Det är viktigt för mig att ha något att göra på fritiden. När man sitter hemma på lördag och söndag, så har jag inget att göra, ingenting. Jag tänker bara på fotbollen, på att träna.

Svaren från de två andra ungdomarna har liknande innebörd. Att de främst började med sin idrott för att de hade tråkigt. De hade ingenting att göra, och därför ville de börja med någonting. En av ungdomarna berättar att hen har spelat fotboll tidigare i sitt hemland, och därför ville börja spela här igen. Anledningen var i det fallet intresset för fotbollen, i kombination med att ha något att göra och inte bara sitta hemma och ha tråkigt. För en annan var det att ha något att göra i kombination med att hålla sig i form. Ungdomarna beskrev att de tycker att det är viktigt att ha något att göra på fritiden. Under alla tre intervjuerna togs hälsan upp som en viktig del av idrottsdeltagandet. Ungdomarna såg det som en viktig del och anledning till att hålla på med någon idrott att man ska må bra och hålla sig i form.

Jag tror det är bra att ha någonting att göra, du kan glömma alla problem. Om man har problem. Det är bra för hjärnan tror jag.

Detta svar anser jag indikerar på att idrotten kan innebära en sorts paus för ungdomen. Att få en chans att komma iväg och göra något helt annat. Något som man dessutom tycker om att göra och som man kan ägna tankarna fullt ut åt, och släppa andra eventuella jobbiga tankar för en liten stund.

5.2. Idrottens betydelse

Det har visat sig att idrotten har betydelse på flera olika sätt, och att ungdomarna pratar olika om betydelsen som den har för just dem. Jag har valt att dela in betydelsen i tre olika delar. Det första temat berör meningsfullhet. Där beskriver ungdomarna den mening de anser att idrotten har för dem, sin glädje inför att hålla på med sin idrott. Därefter presenterar jag betydelsen av gemenskap och gruppidentitet. Slutligen tar jag upp begreppen delaktighet och sociala möten.

5.2.1. Glädje och mening- ”Ingen kan stoppa mig!”

Något som har varit genomgående under mina intervjuer är den glädje som ungdomarna beskriver när de pratar om att utöva sin idrott. Det är någonting som de ser fram emot, något som de längtar efter:

Du vet inte hur jag väntar när jag ska träna fotboll. När jag kommer hem så tänker jag, snart ska jag träna. Jag väntar, och när det blir dags så drar jag till träningen och då är jag glad, inombords. Ja, jag ska spela!

Idrotten är det som ungdomen tänker på så fort hen kommer hem från skolan. Det faktum att hen vet att träning väntar på kvällen inger en känsla av glädje. Den glädje som ungdomarna beskriver när de pratar om sin idrott framkommer tydligt. Det blir även tydligt hur viktig denna glädje är. Att se fram emot någonting och att få möjlighet att ha någonting som man tycker om. Det blir tydligt hur meningsfull idrotten är för ungdomarna. När ungdomarna beskrev anledningen till att de idrottade så pratade de mest om att ha något att göra, att inte ha tråkigt. Någon undrade; Vad ska man göra annars? Bara sitta hemma och kolla på TV? Det verkar dock som att det finns en ännu djupare betydelse än så, att det innebär mer för dem:

Innan jag ska gå till träningen så känner jag mig alltid förväntansfull. Jag gör allt snabbt, för att jag ska gå och träna. Jag måste bara gå och träna. Ingen kan stoppa mig! Jag vet inte, det spelar ingen roll vem som kommer hit, jag bryr mig inte, för jag ska gå och träna.

Det som ungdomarna även beskriver tydligt är det driv som finns i förhållande till idrottandet. Enligt ovanstående citat är det bara det som räknas just då ungdomen ska iväg och träna. Det är någonting som ger energi och lust i vardagen. Att ha idrotten att gå till ger motivation. Denna glädje och motivation känns som en viktig faktor i ungdomarnas liv. Idrotten erbjuder en meningsfull tillvaro för ungdomarna, vilket kanske är extra viktig med tanke på övriga utmaningar de möter. Doherty och Taylor (2007) konstaterar i sin undersökning att med tanke

på den stress som ungdomarna möter när de kommer till ett nytt land, så är den glädje som idrotten kan innebära oerhört viktig och meningsfull (ibid). En av ungdomarna berättar att det nästan bara är för skolan och för träning som hen går ut. Annars så uppskattar ungdomen inte att vara ute och hitta på saker, utan vill helst vara hemma. Men när det kommer till fotbollen så finns det inget som kan stoppa ungdomen från att gå ut. Detta tyder på att det finns en djupare mening än att ungdomarna ”bara” ska ha något att göra. Det är också något som inger en känsla av glädje och mening.

Ungdomarna pratar även mycket om de fysiska effekterna av att vara iväg och träna. Att de upplever sig vara mycket piggare efter dem har varit iväg och tränat. En ungdom beskriver det som att allt gammalt försvinner och man får ny luft. Flera studier har undersökt den påverkan som träning och fysisk aktivitet kan ha på humöret. Forskning har visat att träning faktiskt har en positiv inverkan på humöret (Coleman, Hendry & Kloep 2007). Ungdomarna uttryckte att de alltid är glada efter dem har tränat eller spelat match och att de sover gott på natten. En ungdom uttryckte även hur humöret kan påverkas av att veta att hen ska få spela fotboll:

Jag kan bli glad efter att jag varit arg. Om jag har spelat fotboll. Om jag är arg på morgonen så kan jag bli glad när jag tänker på att jag ska spela fotboll på eftermiddagen eller kvällen. Då går det bort, det jag hade innan.

Detta pekar också mot att idrotten kan innebära en slags distraktion, mot sådant som är jobbigt i livet i övrigt. Om man har en dålig dag och är ledsen eller arg, så kan i alla fall tanken på att få träna leda till att ungdomen kan släppa det ”dåliga” för ett tag.

Så som ungdomarna pratar om sitt förhållande till idrotten så får man intrycket att den är en del av den de är. En ungdom beskriver hur svårt det är att ens tänka på att inte kunna spela fotboll. Denna ungdom säger att hen inte kan tänka sig en dag som hen inte kommer vilja gå och träna fotboll. En annan ungdom berättar om en skada som ledde till att idrotten blev svårare att genomföra, läkare avrådde till och med från att träna. Ungdomen berättar hur svårt det var att låta bli att spela. Samma ungdom berättar även att hen kan ta med sig bollen och gå ut och träna själv, och träna för att bli bättre.

5.2.2. Gemenskap och att tillhöra ett lag

Ett av de begrepp som jag nästan genomgående har haft i huvudet under uppsatsprocessen är gemenskap. Att idrottens värld kan innebära ett sammanhang att delta i och känna sig som en del av. Mycket av mina resultat från intervjuerna tyder på detta. Det är i första hand intresset för idrotten som har fått ungdomarna att börja i föreningarna. De har själva valt att ansluta sig

till en grupp, efter sitt egna subjektiva intresse. Detta kan man koppla till det som Schultze (Stenberg 2011) skriver om upplevelsegemenskaper. Nämligen att individen skapar gemenskap utifrån sina subjektiva och emotionella behov (ibid). I förra avsnittet beskriver ungdomarna tydligt den betydelse som idrotten i sig har för dem, och för deras välmående. Utifrån sina intressen skapar de även en betydelsefull gemenskap. Ungdomarna berättar i flera fall om hur de ser fram emot att gå iväg träffa andra.

Jag brukar se fram emot att träna mycket. Det bästa med att träna fotboll är att det känns att det är för hela kroppen. Man blir varm, får spela, och skratta och prata med varandra och ha roligt.

Ungdomen beskriver en känsla av att må bra i hela kroppen. Precis som Stenberg (2011) konstaterar så är det känslan att vara delaktig i detta sammanhang och känna gemenskap med andra som i mångt och mycket verkar bidra till denna känsla. Ungdomens sätt att beskriva sina tankar inför att träna tyder även på att där finns en stark känsla av sammanhang (Stenberg 2011) Att vara med i detta sammanhang verkar vara betydelsefullt utifrån flera aspekter. Dels på grund av att ungdomen får möjlighet att göra något som hen tycker om väldigt mycket, att spela fotboll. Att detta görs i en gemenskap tillsammans med andra som dessutom tycker lika mycket om fotbollen som ungdomen gör, leder till att ungdomen beskriver en situation som hen verkar känna sig väldigt bekväm i.

Enligt Doherty och Taylor så värderas gruppspekten av att vara med i en sport högt bland ungdomar. Det faktum att själva gruppdelen av aktiviteten värderas så högt leder enligt Doherty och Taylor (2007) till att sporten, idrottens värld kan underlätta mycket för ungdomar som kommer till ett nytt land. Detta eftersom socialiseringen blir en naturlig del i idrotten. Det man socialiserar kring är idrotten i sig. En av mina intervjupersoner förklarar detta på följande vis:

Alla måste prata med varandra och hjälpa varandra. Vad man ska göra på planen och så. Vi snackar utanför planen också. Vi snackar om vad vi ska göra på matchen, vad vi ska göra på nästa träning. Så att vi kan bli bättre och bättre.

Det blir väldigt tydligt att idrotten innebär att ungdomen finns med i ett sammanhang (Stenberg 2011), i sitt lag. I detta sammanhang har även ungdomen ett ömsesidigt utbyte av tankar med sina lagkamrater för att de ska kunna spela bättre tillsammans. Ett kriterium för att en betydelsefull gemenskap ska skapas är just att individerna som ingår i sammanhanget har ett betydelsefullt utbyte sinsemellan (Stenberg 2011). Ungdomen berättar att man inför varje

match får veta vad ens uppgift är på planen och att alla olika uppgifter. Och just de uppgifter ungdomen får är viktiga för att laget som helhet ska fungera. Detta innebär att man är delaktig i en grupp och det man gör har betydelse för hur utfallet i matchen blir.

En ungdom berättar att hen har varit iväg på resa med laget, deltagit på fester och åkt iväg på turneringar på olika ställen i Sverige. Hen har även ställt upp och hjälp till med olika uppdrag som föreningen har för att samla in pengar för att kunna driva föreningen och göra roliga saker tillsammans. Detta är också något som bidrar till att känna sig delaktig. Att själv få vara med och samla in pengar tillsammans med sina lagkamrater, för att kunna göra roliga saker tillsammans. Genom detta kan individerna i idrottsföreningen skapa sociala band till varandra (Stenberg 2011), och utveckla relationer utanför fotbollsplanen. En annan ungdom pratar också om det faktum att man tillhör en grupp inom idrotten:

Det finns många människor... de spelar med dig... du känner dig inte ensam. Att göra något med grupp, jag tror det är bättre. När man springer så springer man tillsammans. Det är svårt att springa själv.

Här är själva faktorn att göra någonting i grupp speciellt betonad. Att vara med i en grupp, ett lag. Idrotten som fritidsaktivitet kan bidra positivt i processen att finna sig tillrätta i ett nytt land, på grund av att socialiseringen är en naturlig del av sporten (Doherty & Taylor 2007). Umgänget sker under tiden man utövar idrotten. Något som ungdomen nämner är att man inte känner sig ensam när man spelar med andra.

5.2.3. Delaktighet i samhället och sociala möten

Utifrån samtalen med ungdomarna kan jag se att det finns en tydlig strävan efter att, som de uttrycker det, komma in i samhället. De beskriver att genom att vara med i en idrottsförening, är de inne i samhället och kan lära sig hur det fungerar. Att de vill veta hur de ska prata med människor, och hur de ska göra i det svenska samhället. Något som även tas upp är det svenska språket, och vikten av att lära sig detta snabbt. En ungdom uttryckte sig såhär:

Jag tänkte att om jag börjar i ett lag med många svenskar, de snackar ju svenska, så då lär man nog sig snabbare.

Att befinna sig i ett sammanhang där man får möjlighet att höra mycket svenska samt chans att själv prata svenska under lite mer avslappnade former, sågs som en fördel för ungdomen. Eftersom man konverserar under spelet blir det en naturlig del. Att lära sig språket i det landet man bor i, är oundvikligen en viktig faktor (Doherty & Taylor 2007). Även i Doherty och Taylors studie (2007), påpekade ungdomarna att delaktigheten i idrottsföreningar bidrog till

att de kunde utveckla, i det fallet, sina engelska språkkunskaper. En av mina intervjupersoner pratar om vikten av att komma in i samhället:

Man kan träffa olika människor, från olika kulturer, olika land. Vi lever i ett samhälle, så det är viktigt att vi ska vara i samhället. Och vi som är från andra länder, det är svårt. Så vi måste vara mycket i samhället för att vi ska lära oss hur Sverige funkar, hur ni tänker och hur ni gör. Det är viktigt för oss. Vi måste vara inne i samhället.

Genom att delta i idrottsföreningen menar ungdomen att hen är med i samhället och lär sig hur det fungerar. En viktig del i att känna gemenskap är att man utbyter tankar och erfarenheter med andra och därmed utökar förståelsen för samhället i stort (Stenberg 2011). Genom sociala kontakter kan man ge och få bekräftelse och erkännande (ibid). Det är vad som är förutsättningar för att känna gemenskap och som ungdomarna uttrycker det, komma in i samhället. Enligt ungdomen så behöver hen lära sig hur samhället fungerar, och hur man bör bete sig. Detta bekräftas även av en annan ungdom:

Jag vill inte missförstå, när vi pratar med varandra. Jag vill inte att när de pratar med mig ska tänka: han är inte svensk han ska inte följa med mig. Jag vill förstå vad som händer i Sverige. Då blir det lättare att veta hur man ska träffa nya människor.

Ungdomen beskriver här en vilja att komma in i det svenska samhället. Att bli accepterad av andra. Man kan även ana en oro över att inte vara med för att hen är inte är svensk. Det är de här etniska gränserna som Ålund (2001) skriver om som mer och mer har börjat definiera invandrarungdomar i Sverige. Enligt vad min intervjuperson uttrycker i citatet ovan, verkar det som att hen känner en press inför att vara som andra människor i Sverige, att vara svensk. De etniska gränserna avgör hur delaktig man får lov att vara i samhället (Ålund 2001). Några av ungdomarna säger att idrott är någonting som alla kan delta i. Ingen kan säga till dig att du inte kan vara med, utan alla har rätt att komma och träna. Det finns goda förutsättningar för delaktighet- en öppen social arena i samhället. Men vad innebär det att ungdomarna tar upp detta? Det faktum att de upplever idrottens värld som en unik plats för delaktighet, kan möjligtvis tänkas säga någonting om hur dem uppfattar samhället i övrigt. Det kan möjligtvis handla om de gränser som Ålund (2001) skriver om, som hindrar.

Idrotten verkar dock kunna vara en av de tillgängliga arenor som finns för ungdomarna att komma in i samhället, enligt dem själva. Forskning har enligt Doherty och Taylor (2007) visat att idrottens värld är en väg för personer som nyligen flyttat till ett nytt land att skapa andra

värdefulla kontakter för att komma ut i samhället (ibid). En ungdom förklarar hur hen tänkte att idrotten kan hjälpa:

Det var bra för att jag skulle träffa nya människor, och för att prata med nya människor. Och prata, och få hjälp hur man ska in i samhället i Sverige, kanske om hur man ska jobba.

Ungdomen tänkte att deltagandet även kan fungera som ett sätt att få tips utanför idrottens värld in i det svenska samhället. Hessle (2009) gjorde en iakttagelse utifrån sin tioåriga uppföljning av ensamkommande unga vuxna. Hon lade märke till det stöd som ungdomarna beskrivit att de fått i sin socialisation av personer som de träffat i formella sammanhang. I nästan alla fall har det enligt Hessle (2009) funnits någon som ungdomarna har beskrivit som någon som har hjälpt dem att på ett personligt sätt hitta vägar ut i det svenska samhället. Detta kan till exempel vara en idrottsledare (ibid). Under mina intervjuer med ungdomarna framhålls ledaren som en viktig person, utan vilken man skulle kunna säga att upplevelsen av medverkan inte är densamma. Det är enligt ungdomarna ledaren som avgör hur det blir på träningarna. Ungdomarna beskriver sina ledare som snälla, och en ungdom berättar om att hen fortfarande har kvar kontakten med en ledare hen hade i en annan stad. Hjern och Eide (2013) konstaterade även dem i sin studie att en viktig faktor för de ensamkommande barnen i deras studie, och en stor förutsättning för hur de klarade av sin situation, var om de hade någon vuxen förebild för stöttning och vägledning ut i samhället.

En av mina intervjupersoner är själv hjälpledare i en organisation sedan några månader tillbaka. Hen beskriver även detta som ett bra sätt att vara delaktig i någonting. Hen berättar att hen själv tog kontakt med föreningen och anmälde sitt intresse. Ungdomen beskriver denna erfarenhet som lärorik och positiv och ett sätt för hen att få en bättre förståelse för hur svenska barn växer upp. Även detta kan man koppla till den strävan som framkommer hos samtliga av ungdomarna, nämligen att få en bättre uppfattning om det svenska samhället.

I Doherty och Taylors (2007) undersökning visade det sig att en av de största orsakerna till att ungdomarna började med en sport var för att de tänkte att det skulle leda till att de hittade vänner i sitt nya hemland. Även om mina intervjupersoner uttryckte mycket positivt kring att vara delaktig i sin förening, så fanns det några som uttryckte att den sociala delen ändå inte är riktigt så som de trodde att det skulle vara. En ungdom uttryckte att tanken innan hen började i idrottsföreningen var att hen skulle lära känna många nya kompisar. Väl där menar ungdomen att de andra som är aktiva i idrotten mest går dit för att träna, och pratar inte så mycket utöver det. I ”Idrottens sociala betydelse” (2005) togs det upp att idrottsungdomar ofta

är väl förankrade i sina närsamhällen. Att de sedan tidig ålder ingår i aktiva nätverk och ofta umgås med familj och vänner. När jag läste detta, kopplade jag detta till det som mina intervjupersoner uttryckte angående att många andra ungdomar bara går till träningarna, just för att träna, och inte mycket utöver det. Att idrottsungdomarna sedan innan har ett välförankrat nätverk ofta sedan mycket tidig ålder, kan göra det svårt för ungdomar som börjar senare att komma in och använda föreningen som en plats att hitta vänner utanför den idrottsliga arenan.

5.3. Hinder och svårigheter

5.3.1. Språket

Under temat delaktighet skrev jag om hur interaktionen i idrottsföreningarna kan underlätta för ungdomarna att lära sig svenska, och en ungdom som berättar att hen pratar mycket med sina lagkamrater på och utanför planen. Detta har bidragit till att ungdomen har utvecklat sina språkkunskaper bra. Ungdomarna berättar dock även för mig de svårigheter som finns förknippade med språket. Det utanförskap och osäkerhet som kan infinna sig, när alla andra runt omkring en pratar på ett språk som man inte riktigt förstår. En ungdom berättar om den nervositet som uppstod inför första träningen, då hen enbart hade varit i Sverige en kort tid och inte hunnit lära sig språket så väl. Ungdomen berättar att det var väldigt svårt första gången, att hen inte fattade någonting och kände sig orolig och konstig. Åsa Gustavsson (2004) skriver att brist på självförtroende när det gäller den språkliga nivån kan vara ett hinder på olika arenor i samhället, bland annat när det gäller att delta i fritidsaktiviteter. Även Doherty och Taylor (2007) skriver att bristande språkkunskaper bidrar till rädsla förvirring och känsla av utanförskap. Den kommunikation som är nödvändig för att känna sig trygg och säker i ett sammanhang blir svår att uppnå. En ungdom beskriver att hen gärna vill kunna språket bättre:

När det är något ord jag inte kan säga, så blir jag väldigt arg och ledsen. För att jag inte kan språket.

När ungdomen inte förstår något ord, eller inte hittar något ord i konversation med andra så påverkas hen mycket av detta. Det påverkar självförtroendet och ungdomen berättar att i nästa situation, så kan hen istället strunta i att säga någonting, för att undvika att det ska bli fel.

I Doherty och Taylors (2007) undersökning uppgav nyligen invandrade ungdomar att de hade svårt att kommunicera med andra ungdomar samt att de hade problem med att uttrycka sina

känslor. En av mina respondenter tar upp sin känsla av att språket hindrar hen från att kunna göra sig förstådd när hen utövar sin idrott:

Det är jättesvårt för mig. Jag kan språket, men ibland är jag arg och säger någonting så tänker de att jag skojar. Och ibland när jag är glad och säger något som visar att jag är glad eller skojar, så tror de att jag är allvarlig. De vet inte när jag skojar eller är allvarlig. Det blir missförstånd.

Att inte kunna uttrycka vad man tycker och känner verkar kunna komplicera för ungdomen i ett sammanhang där hen är i konstant samspel med andra människor. När det gäller det som ungdomen i citatet ovan beskriver, angående en känsla av att ibland bli missförstådd, väcker detta tankar om hur detta i sig kan komma att påverka ungdomens upplevelse i föreningen. Det faktum att de språkliga förutsättningarna tas upp av samtliga ungdomar kan tänkas innebära att detta är en viktig aspekt när det gäller deras deltagande i föreningar. Samtliga av ungdomarna beskriver mer eller mindre situationer då språket har komplicerat för dem i detta sammanhang. Det som ungdomarna uttrycker väcker tankar hos mig gällande hur språksvårigheterna i sin tur kan påverka samspelet och relationen till andra ungdomar i idrotten. En ungdom beskriver att hen ibland blir så osäker på vad hen ska säga, att det känns bättre att låta bli. Kan detta få för konsekvenser för ungdomens medverkan i ett längre perspektiv? Stenberg (2011) påpekar att upplevelse av gemenskap i en grupp i hög grad är beroende av det utbyte som man har med övriga i gruppen. Hur påverkas detta utbyte med övriga kamrater i föreningen av ungdomens osäkerhet kring språket? Kan det finnas en risk att det påverkar ungdomarnas möjlighet till att känna tillhörighet och gemenskap?

Enligt det ungdomarna uttrycker när det gäller språket verkar osäkerheten ibland kunna påverka själva utövandet av idrotten. En ungdom berättar att det är svårt ibland att förstå instruktioner från tränaren när denne använder ord som ungdomen inte har hört innan. Detta kan leda till att ungdomen inte förstår vad de ska göra på träningen, vilket enligt ungdomen kan innebära en jobbig känsla, att vara den som inte förstår.

5.3.2. Upplevelse av utanförskap i idrottsförening

Doherty och Taylor (2007) skriver om att ungdomarna i deras undersökning kunde uttrycka en känsla av exkludering i de föreningar de medverkat i. En av mina intervjupersoner berättar om en upplevelse då hen provade att träna med ett ungdomslag, innan ungdomen började i det laget där hen nu spelar aktivt och trivs bra:

... Och jag provade mycket i det laget. Men det kändes inte okej att spela i det laget. De kunde inte passa till dig eller någonting.

Ungdomen beskrev en känsla av att vissa i laget inte respekterade nya människor, människor som inte var som dem. Enligt Ålund (2001) har situationen i samhället idag, med tydliga gränsdragningar kring vem som är vem, vem som är under- respektive överordnad den andre, lett till att invandrarungdomar kan börja definiera sig själva som "det främmande".

Ungdomen ovan uttrycker under intervju en erfarenhet då hen upplever sig blivit annorlunda behandlad beroende på sitt etniska ursprung. Ålund (2001) beskriver att det pågår en försvenskning i Sverige som bidrar till en ny sorts etnisk medvetenhet. En följd av detta har enligt Ålund blivit att man flyr in i föreställda identiteter och gemenskaper vilket ibland innebär ett uteslutande av dem som anses vara annorlunda, som blir definierade som "de andra" (ibid) En annan ungdom beskriver också en känsla av distans till de andra i föreningen:

Det var bara jag som pratade, de pratade inte så mycket med mig, eller frågade någonting. Så jag tänkte, vad ska jag säga för att de ska känna att vi är människor och inte så olika.

Ålund (2001) beskriver att de ungdomar som hon har pratat med uttrycker både erfarenhet och medvetenhet om de gränser som finns mellan dem själva och svenskarna. I enighet med detta skriver även Sjögren (2001) om att ungdomar med invandrarbakgrund definieras i relation till Sverige och svenskarna, vilket leder till att det skapas en gräns mellan de svenska och "de andra". Jag får under mitt samtal med ungdomen som uttalade citatet ovan en känsla av att det finns en medvetenhet om att det existerar vissa gränser som påverkar upplevelser i sociala sammanhang. Ungdomen funderar på vad hen ifråga ska göra för att få de övriga att känna att de inte är olika. Vad betyder detta för idrottens roll som den arena där alla ska känna sig välkomna och delaktiga i en gemenskap?

Om det skulle vara så att ungdomarna upplever att det finns gränser, känns det relevant att ställa sig frågan hur sådana upplevelser kan påverka ungdomarnas försök att hitta sin plats i samhället. En ungdom säger under vårt samtal att hen önskar att det i framtiden ska bli mer blandat. Att alla ska kunna bli kompisar. Vad betyder det att ungdomen pratar om en önskan om ett inkluderande samhälle? Detta skulle kunna tänkas säga något om hur ungdomen i nuläget uppfattar samhället. En ungdom beskriver sin syn på sitt deltagande på följande sätt:

Det är bra att man ska träffa människor, man ska vara med i en förening. Och även om de inte vill prata, ska vi försöka att prata. För de kanske inte pratar idag, men de kanske pratar om en månad eller två månader, de ska acceptera att det är såhär.

Även här kan man ana att ungdomen i någon mån anser att det finns faktorer som gör att socialiseringen i idrottsföreningen påverkas. Ungdomen beskriver att hen är där för att träffa människor. Ungdomen beskriver under intervjun tydligt sig själv som den som tar initiativ till att prata, och att hen kommer att fortsätta göra det tills ”de”, som hen beskriver det, accepterar det.

5.3.3. Livssituationen

Ungdomarna som deltagit i min undersökning har varit med om jobbiga upplevelser och uppbrott från sitt tidigare liv. De har tvingats lämna familj och vänner och det land som de växt upp i. Under intervjuerna fokuserar ungdomarna mestadels på det positiva och deras liv här i Sverige. Lite kommer vi dock under intervjuerna in på det som har varit innan, och situationen som lett till att de kommit hit. En ungdom berättar för mig om saknaden efter sin familj:

Jag har min familj i mitt land, och jag bor i Sverige. Jag pratar ofta med dem och så. Så ibland påverkas jag av det. Om de inte har det bra så är det svårt att koncentrera sig och göra det man ska göra.

Ungdomen beskriver att omständigheter i livet påverkar graden av lust och vilja att medverka på träningar och matcher. Omständigheterna är att hen inte har möjlighet att träffa sin familj och oroar sig för dem. Ibland tänker hen mycket på det negativa och uttrycker då att det känns svårt att göra något annat. En respondent uttrycker att hen gärna inte vill att andra ska få fel uppfattning och vill därför undvika att träna när hen känner sig nere, för att inte uppfattas som negativ. Separationen från det som för ungdomen är det viktigaste i hans liv, försvårar strävan i att leva ett så positivt liv som möjligt. Den energi som läggs på att tänka på familjen i hemlandet och hur de har det där, leder till att mindre energi läggs på det som nu erbjuds (Bravo & Lönnback 2001). Ungdomen uttrycker detta med egna ord på följande sätt:

Jag är en båt som inte har någon kapten. Så det är orkanen runt omkring mig som bestämmer vad jag ska göra.

5.4. Mål, drömmar och framtid

Alla ungdomar pratar som jag tidigare har beskrivit mycket om vad idrotten betyder för dem. Som jag tolkar denna betydelse så innebär den i mångt och mycket att ha någonting att sträva efter. Alla tre ungdomar pratar om olika mål som de har inom idrotten, och att de vill utvecklas och bli bättre. Det faktum att idrotten har sådan betydelse för dem, gör att det är något som de vill göra nästan jämt och ständigt. En ungdom uttrycker att nästan allt som hen tänker på har med fotboll att göra. Det blir därför naturligt att vi under intervjuerna kommer in på att prata om ungdomars drömmar kring idrotten och hur de ser på framtiden.

5.4.1. En strävan efter att bli bättre

En anledning till att ungdomar deltar i idrottsföreningar är på grund av tävlingen och utmaningen. Ungdomar drivs i viss mån i sitt idrottsutövande av att lyckas. Dels genom att tävla alternativt spela match eller genom att se att man själv utvecklas och blir bättre (Coleman, Hendry & Koep 2007). En ungdom pratar under vår intervju om sin utveckling inom sin idrott:

Jag lär mig någonting varje gång jag spelar. Utvecklas. Jag tittar på de andra när de spelar, och så varje gång så lär jag mig någonting nytt. Det jag inte kan göra innan, kan jag kanske göra efter en match. Jag kan inte säga att jag vet allt, det gör jag inte. Om det är något jag inte kan idag, så kanske jag kan göra det imorgon.

Utvecklingen blir en sorts strävan, att det alltid finns något nytt att lära sig, och också att detta alltid är uppnåbart. Känslan av att man uppnår något och klarar av att utveckla sina färdigheter är en viktig del av idrotten (Coleman, Hendry & Kloep 2007). I ”Unga och föreningsidrotten” (Ungdomsstyrelsen 2005) undersökte man ungdomars mål med sitt idrottande. Mer än hälften av ungdomarna hade mål som var prestationsinriktade, att de ville bli bättre och bättre i sin idrott. Samtliga av mina respondenter har uttryckt en tydlig vilja att träna hårt och vilja lyckas i sin idrott. De pratar även samtliga i positiva termer om att de kan lyckas med detta, om de tränar hårt och har mål. Ungdomsstyrelsen (2005) berör i sin rapport, just att de här målen som ungdomarna har, samt tron och känslan av att de kan lyckas med det dem gör i sig är en viktig del av idrottandet.

Att ha mål kring sin utveckling och att sträva efter att bli bättre är något som ger mening för ungdomarna. Att vara bra på någonting och dessutom ha kontroll över detta är positivt för självkänslan. Att få känna att man har förmåga att uppnå någonting och att ha mål kopplade till idrotten kan vara extra viktigt för ensamkommande ungdomar, med tanke på de övriga

utmaningar som de möter (Doherty & Taylor 2007). En annan av ungdomarna berättar också att hen känner sig uppskattad i sin förening. Att ledaren tycker att hen är duktig. Ungdomen uttrycker även själv att hen anser sig kunna spela bra, och vet hur man ska göra på planen och hur man har en bra kontroll på bollen. Eide (2007) skriver om att en bekräftelse och erkännande är viktigt för ensamkommande ungdomar. Att vara i ett sammanhang där även andra uppmärksammar utvecklingen, som till exempel ledare och lagkamrater, kan vara ännu en positiv faktor. Eide (2007) skriver om den positiva effekten som uppnås genom att bli uppmärksammad och bekräftad för sina positiva kvaliteter. Det gör mycket för känslan av sammanhang, självkänslan och skapandet av identitet här i Sverige (ibid).

5.4.2. Drömmar och framtiden

Ungdomars drömmar och visioner utvecklas beroende av den sammantagna situationen. Vad de tidigare har varit med om i kombination med den situation som de nu befinner sig i nu, påverkar drömmar och tankar om framtiden (Ålund 2001). Samtliga ungdomar som jag har intervjuat uttrycker en stor vilja att lyckas i sin idrott. Idrottsungdomar ofta en positiv syn på framtiden (Riksidrottsförbundet 2005). Samtliga av mina intervjupersoner beskriver att de vill gå framåt och bli bättre och bättre och inte stanna där de är nu. En ungdom säger:

Jag tänker på framtiden, att jag ska spela på ett viktigt lag i Sverige eller utanför Sverige. Det är viktigt för mig, jag har tränat så mycket och det känns som att jag kan spela i ett viktigt lag.

Alla tre ungdomarna beskriver liknande tankar som den ovan. Alla beskriver drömmar som är förknippade med att utöva idrotten. En ungdom berättar att första gången som hen kom till träningen tänkte att hen skulle bli som Zlatan. Ungdomarna säger samtliga att det är viktigt för dem att ha mål och drömmar i livet. Annars vet man inte vad man ska göra, de menar att det är viktigt att ha ett mål som man kan tänka på som styr riktningen i livet.

Jag vill fortsätta spela fotboll hela tiden. Hela tiden, tänker jag. Jag tror inte att det kommer att komma en dag som jag tänker att jag måste sluta. Nej, det tänker jag inte.

Hjern och Eide (2013) kommer i sin artikel fram till att det framförallt är det egna drivet hos de ensamkommande barnen och ungdomarna som bidrar till att framtiden blir positiv. Det märks tydligt att drivet och ambitionen i förhållande till idrotten hos mina intervjuade ungdomar är mycket stort och kommer nog, tror jag, att ha en stor betydelse för dem även i framtiden.

6. Avslutande diskussion

Syftet med min uppsats har varit att undersöka ensamkommande ungdomars upplevelser av idrottslivet. Jag har under givande och intressanta intervjuer ämnat att ta reda på detta. Det som ungdomarna först och främst uttryckte var att det var viktigt för dem att ha något att göra. Alla hade sedan tidigare ett intresse för idrotten som de håller på med, vilket underlättade valet. De uttryckte alla en glädje när de pratade om att utöva sin idrott. De upplever även sin medverkan i idrottsföreningen som viktig för att vara delaktiga i samhället och veta hur det fungerar här i Sverige. Något som jag fann särskilt intressant var när ungdomarna pratade om idrotten som en väg in i samhället och någon sa: ”Det är något som alla får vara med på och ingen kan säga att du inte får vara med”. Det fick mig att tänka kring hur ungdomarna uppfattar andra sociala situationer. Är det så att de anser att det annars är svårt att hitta vägar att ta sig in i det svenska samhället? Om detta är fallet, så tyder detta ännu mer på den betydelse som idrottslivet kan ha. Det erbjuder en arena där man kan träffa andra och göra något man tycker är roligt samtidigt. Genom att vara delaktiga i sin förening skapar de en gemenskap med andra ungdomar som har samma intresse som de själva, vilket är vad som definierar en god och givande gemenskap enligt Stenberg (2011). Genom den goda gemenskapen kan socialiseringen underlättas och ungdomarna kan möjligtvis känna sig mer trygga och inne i det svenska samhället. Gemenskap och att känna en känsla av sammanhang och en tillhörighet, kan möjligtvis ge goda förutsättningar för ett positivt identitetsskapande här i Sverige. Att skriva om, och undersöka vidare hur just den här målgruppen upplever sina erfarenheter, känns därför som ett viktigt område att arbeta med i framtiden.

Samtidigt som ungdomarna beskriver gemenskapen i föreningarna, glädjen till att utöva sin idrott och en vilja att vara delaktig i samhället, så beskriver de även faktorer som försvårar. Det framkommer att språket är en viktig aspekt, då man pratar om ungdomarnas upplevelser i föreningarna. Språket kan bidra till känslan av att inte vara som de andra, och kan skapa osäkerhet. Det blir tydligt för mig då samtliga ungdomar tar upp språkbrister som något på ett eller annat sätt har påverkat deras medverkan. De ensamkommande ungdomarna uttrycker en vilja att känna gemenskap och att identifiera sig med grupp, men hindras även i viss mån av olika faktorer. Svårigheterna handlar till viss del om osäkerhet och utanförskap på grund av att man inte känner sig som de andra. Ålunds (2001) begrepp om utanförskap, passade in här för att beskriva hur ungdomarna ibland uttrycker en medvetenhet om att de ibland ses som annorlunda. Jag har under uppsatsens gång anat en dubbelhet i att ungdomarna beskriver idrotten som något så positivt som de faktiskt gör i ett avseende, i kombination med det som

tas upp under avsnittet om utanförskap att det finns en antydning till gränser inom föreningarna. Med utgångspunkt i detta finns det enligt mig relevans i att fortsätta undersöka den påverkan som idrottsföreningar kan ha för ungdomar som har kommit ensamma till Sverige, och hur föreningar kan arbeta för att skapa en så öppen och välkomnande tillvaro som möjligt.

Sammanfattningsvis så blir det dock tydligt för mig vilket driv och glädje som ungdomarna uttrycker till idrotten. Det blir tydligt vilken betydelse idrotten kan ha. Ungdomarna har skapat ett meningsfullt sammanhang i och med idrotten. Det är fantastiskt att lyssna när ungdomarna berättar om sina mål med idrotten och vad de vill göra i framtiden. Deras drömmar och mål visar även på en styrka. Trots tidigare svåra upplevelser har ungdomarna en stark tro på framtiden och sätter upp mål för sig själva.

7. Referenslista

Ahmadi, Nader (red) (2003) *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber

Ahrne, G & Svensson, P (red) (2011) *Handbok i kvalitativa metoder* Stockholm: Liber

Bravo, Marcela och Lönnback, Eva Britt (2001) ”Invandringskrisen eller Det förlorade paradiset” I *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber

Bruner, Mark W. Boardley, Ian D. Cote, Jean (2013) ”Social identity and prosocial and antisocial behavior in youth sport” *Psychology of Sport and Exercise* vol 15, pp 56-64

Bryman, A (2006) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Carlsson, Bonnie E, Cacciatore, Joanne & Klimek, Barbara. (2012) ”A risk and resilience perspective on unaccompanied refugee minors” I *Social Work* vol. 57, pp 259-269

Coleman, John, Hendry, Leo B. & Kloep, Marion (2007) *Adolescence and health-Understanding adolescence*

Doherty, Alison & Taylor, Tracy (2007) Sport and Physical Recreation in the Settlement of Immigrant Youth. *Leisure/Loisir*, vol 31:1, pp 27-55

Gustafson, Åsa (2004) *Sköra livsmönster – om integrations- och normaliseringsprocesser bland bosniska flyktingar*, Umeå: Sociologiska institutionen, Umeå universitet.

Hessle, Marie (2009) *Ensamkommande men inte ensamma: tioårsuppföljning av ensamkommande asylsökande flyktingbarns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*, Pedagogiska institutionen. Stockholm: Stockholms universitet

Hjern, Anders & Ketil, Eide (2013) Unaccompanied refugee children- vulnerability and agency. *Acta Paediatrica* Vol:102 Issue:7 pp. 666-668

Ketil Eide (2007) "Recognition and Social Integration: The Interpretation of Children on the Move" *Language and Intercultural Communication* vol 7:2 pp 122-132

Mark R. Leary, Roy F. Baumeister. The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation. *Psychological Bulletin* 1995, Vol. 117, No. 3, 497-529

Meeuwisse, Anna, Swärd, Hans, Eliasson-Lappalainen, Rosmari och Jacobsson, Katarina (2008) *Forskningsmetodik för samhällsvetare*. Stockholm: Natur och Kultur

Migrationsverket (2013) <www.migrationsverket.se>

Proposition (1998/99:107) "En idrottspolitik för 2000-talet – folkhälsa, folkrörelse och underhållning"

Proposition (2004/05:2) "Makt att bestämma – rätt till välfärd"

Repstad, Pål (2007) *Närhet och distans*. Studentlitteratur

Riksidrottsförbundet (2010) "Idrott och integration- en statistisk undersökning 2010"

Riksidrottsförbundet (2005) "Idrottens sociala betydelse- En statistisk undersökning"

Sjögren, A. (2001) ”Kulturens roll i identitetens byggande” I Nader Ahmadi (red): *Ungdom, Kulturmöten, Identitet*. Stockholm: Liber

Socialstyrelsen (2013) *Socialtjänstens arbete med ensamkommande barn och ungdomar*

Statistiska centralbyrån (2009). ”Barn i utsatta grupper har mindre aktiv fritid”. [elektronisk källa] <www.scb.se>

Stenberg, Henrik (2011) *Gemenskapens socialpsykologi*. Malmö: Liber

UNICEF (2013) ”Barn i socialt utanförskap” [elektronisk källa] <<http://unicef.se/fakta/barn-i-socialt-utanforskap>>

Ungdomsstyrelsen (2005) *Unga och föreningsidrotten*. Stockholm: Ungdomsstyrelsens skrifter

Ungdomsstyrelsen (2007) *Ungdomar, fritid och hälsa*. Stockholm: ungdomsstyrelsens skrifter

Vetenskapsrådet (2006) Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk version]

Wernesjö, Ulrika (2012) ”Unaccompanied asylum-seeking children- whose perspective?” *Childhood* vol 19, pp 495-507

Ålund, Aleksandra (2001) *Multikultiungdom- Kön, etnicitet, identitet*. Lund: Studentlitteratur

8. Bilagor

8.2. Bilaga 1- Informationsbrev

Vill du vara med i en studie om idrottens betydelse?

Jag läser Socionomprogrammet på Lunds Universitet och under hösten ska jag skriva en uppsats. Syftet med min uppsats är att undersöka hur ensamkommande ungdomar ser på betydelsen av att vara medlem och aktiv i en idrottsförening.

För att jag ska kunna undersöka detta vill jag prata med dig som är ensamkommande ungdom och som har erfarenhet av att vara med i en idrottsförening.

Att medverka kommer att innebära att jag intervjuar dig. Intervjun kommer att ta ungefär 45 minuter. Om det går bra för dig så skulle jag gärna vilja spela in intervjun med bandspelare, för att jag inte ska missa något viktigt och bra som du säger under intervjun. Jag kommer sedan inte att skriva ditt namn eller några av dina uppgifter i min uppsats, utan du kommer att vara anonym. Du kommer när som helst under intervjun få välja helt själv om det är någon fråga du inte vill svara på. Det som sägs under intervjun kommer enbart att användas till min uppsats och inte i något annat syfte.

Du bestämmer själv om du vill vara med eller inte, det är helt frivilligt. Om du bestämmer dig för att medverka, kommer jag att kontakta dig närmare och så bestämmer vi en tid för att genomföra intervjun.

Stort tack!

Vänliga hälsningar,

Emilia Eriksson

Lunds Universitet

Email: soc10ee1@student.lu.se

8.2. Bilaga 2- Intervjuguide

Ingång till idrotten- tillgänglighet

Vilken idrott är du/ har du varit aktiv i?

Hur hittade du din förening?

Vem/vilka hjälpte dig/vägleddes dig i att hitta din förening?

Fanns det personer runt omkring dig som gjorde att du började i just denna förening? Till exempel kompisar?

Hur började du intressera dig för just denna idrott?

Provade du något annat innan du började i din nuvarande förening?

Upplevelser i idrottsföreningen

Hur ofta tränar du?

Vill du berätta om första gången du kom till din förening? Första intrycket.

Var det lätt/svårt att komma in i föreningen?

Hur skulle du beskriva din ledare i idrottsföreningen?

Hur är din relation till din ledare? Någon du kan vända dig till?

Vilka är med i föreningen (skolkamrater, andra?)

Hur är relationen till övriga i föreningen, lagkamrater?

Hur är det att vara med i föreningen?

Vad är det bästa med att vara med i din förening?

Finns det en god sammanhållning i föreningen?

Identitet

Har du någon förebild inom idrotten?

Vad tror du att du hade gjort på din fritid om du inte börjat i föreningen?

Är det viktigt för dig att ha något att göra på fritiden?

Vad tycker du är bra med att vara med i en förening?

Vad tror du att man kan lära sig genom att vara med i en förening, lagidrott?

Känner du uppskattning i din förening? Att du behövs där.

Hur är din känsla oftast innan du ska gå och träna? Trygghet?

Hur tycker du att din identitet påverkas av att vara med i detta sammanhang?

Framtiden

Vad tycker du att man lär sig av att vara med i en förening?

Har du möjlighet att utvecklas i din förening?

Tror du att din medverkan i föreningen kan ge dig kunskaper som du kommer att ha nytta av i andra sammanhang?

Hur tänker du kring framtiden i föreningen?